

Radu I. Munteanu

*Despre prietenie,
despre bătrânețe*

 Galaxia Gutenberg

*Mănăstirii Monte Cassino,
Mormântului lui Cicero
Și prismeii Nicol*

CUPRINS

PREFAȚĂ: INȘIR'TE MĂRGĂRITE POSTMODERN?

0. DESPRE ACEASTĂ CARTE	2
1. DESPRE ANAMNEZA IRECUPERABILELOR ZĂPEZI D'ANTAN	4
2. DESPRE ARMATA MILITARĂ	5
3. DESPRE AVENTURIERI	10
4. DESPRE BIBLIOTECA NEAGRĂ	12
5. DESPRE BIRJE	18
6. DESPRE BISERICA LUTERANĂ ȘI CATEDRALA SFANTUL IOSIF	19
7. DESPRE CASTOR, POLLUX, NEGHINIȚĂ ȘI GIMMINY	20
8. DESPRE DOR	21
9. DESPRE DRAGOSTEA LA VREME DE VARSTA INOCENȚEI.....	23
10. DESPRE DRUMURILE DE MUNTE	26
11. DESPRE EDUCAȚIA MEA COMUNISTĂ	28
12. DESPRE ELIGIBILITATE	32
13. DESPRE INTAMPLARE	35
14. DESPRE JUSTIN	38
15. DESPRE LANUL DE PORUMB	42
16. DESPRE LEONIDAS	45
17. DESPRE MI'LCEA ȘI PUIU	48
18. DESPRE PAȘII PE TROTUARUL GELUIT DE GER	52
19. DESPRE PETY	53
20. DESPRE PRIMELE 1001 NOPTI.....	57
21. DESPRE RELAȚIA MEA CU ISTORIA (I)	60
22. DESPRE RELAȚIA MEA CU ISTORIA (II)	61
23. DESPRE RODRIGO	65
24. DESPRE ROMICĂ CRISTE ȘI MAVRU TOMESCU	68
25. DESPRE SANDVICIURI CU DIAMANTE	75
26. DESPRE SCRISORILE LUI BADEA CARȚAN	77
27. DESPRE SHAKE ALL'ITALIANA	80
28. DESPRE TOLERANȚĂ ȘI STATISTICĂ	84
29. DESPRE TRANDAFIRII ROȘII	87
30. DESPRE UNELE COINCIDENȚE CALENDARISTICE	90
31. DESPRE ZĂPEZILE DIN TOTDEAUNA	93

ÎNȘIR'TE MĂRGĂRITE POSTMODERN?

Provocatoare din titlu, o perifrază la cele mai cunoscute opere ciceronice, *Deamicitia* și *De senectute*, supralicitand provocarea prin motto-ul-dedicație, cartea lui Radu-Ilarion Munteanu este un roman autobiografic sui generis, deghizat în jurnal intim. Piese componente au nu numai dimensiuni variabile, ci și structură literară variabilă. De la memento la proze scurte autentice. Ceea ce face ansamblul să difere esențial de o culegere de proză este senzația de unitar pe care o lasă cititorului. Prin tematică, dar mai ales prin ton. Tematica este reprezentată de o succesiune de fotografii, unele vag îngălbenite, ca un album de familie descoperit într-un pod, cu ocazia demolării vechii case. Fotografii ale unor momente trăite, ale unor felii de viață, selectate pe baza efectului formativ, pe baza efectului proustian, pe baza hazului a rebour. Da, asta e imaginea pe care o evocă lectura falsului tratat despre prietenie, despre bătrânețe, al autorului: omul călătorește mental prin locuri marcate de memoria copilăriei răsfoind un album vechi. Se privește pe sine cu humor nostalgic, cu autoironie afecționată, proiectat pe fundalul abia schițat al istoriei majore. Ca orice jurnal, romanul deghizat al lui Radu-Ilarion Munteanu este un monolog perpetuu, reflecție permanentă, amuzată fără dezabuzare, ironică fără meșanerie. Un **Înșir'te mărgărite** sui generis, preferând mărgelile portretistice ori tablouri de gen. Dacă e ceva ce pot reproșa, din punctul meu de vedere, cunoscut ca perfecționist, e neomogenitatea construcției, piese de virtuozitate –

toutes proportions gardées -, fiind alăturate unor banale. Dar poate că asta sâfie tactica autorului, care-și pune reflectoarele pe scenă cu intenție regizorală.

Sacrificand deliberat teme care nu-i sunt, totuși, indiferente, pentru a scoate în relief altele, simțite de el ca emblematice.

Rămâne ca cititorul să decidă.

Nu în ultimul rând, editura Galaxia Guttenberg, care se cantona în marmăsură în cartea bisericească, redand cititorului roman pagini importante de filosofie creștină, iese, prin colecția în care această carte e încadrată, rezervată până acum prozei românești, în întâmpinarea unui public mai larg.

Radu Sergiu Ruba

DESPRE ACEASTĂ CARTE

A fost odată un autor așa de lipsit de puterea creației, că nu putea scrie decât despre sine. Simțul elementar al ridicolului l-a făcut mefient față de sloganul telenovelistic *viața mea e un roman*, încât a încercat metode mai sofisticate de a scrie despre sine. Cu o anume ușurință inițială, de ce n-am recunoaște. A practicat și el, ca destui alți autori, tehnica autoinventării și chiar a autoreinventării, în care un prozator, vedeți folosesc în cunoștință de cauză termeni deliberat diferențiați, a atins virtuozitatea. Acel prozator, autoconsiderat *de naționalitate bucureștean, de meserie novelist*, a dus faptul literar de a se inventa și de a se reinventa, explicitate ca atare, la un nivel greu de atins în literatura română multă vreme de acum încolo, noile generații cultivându-și egocentrismul natural pe coordonate mai abrupte. Ca să nu refuzăm capcanamicii digresiuni, diferența principală, în plan literar, între generația novelistului bucureștean și cea despre care el însuși spunea, cu sinceră acoperire, că ar fi *ultima soluție* e plastic exprimată de un filmolog, a cărui identitate onomastică nu e decisivă, că dacă

in anii 70 Spielberg își permisesese să acumuleze, lent și savant, o tensiune invizibilă dar atotcuprinzătoare, așteptând o oră până să filmeze rechinul, spectatorul mileniului trei ar fugi din sală dacă fiara n-ar apărea în primele 3.14 minute.

Ce te faci atunci, dacă ai mentalitatea literară a epocii Spielberg în cinema, dacă nu chiar a excelentelor filme de atmosferă din anii 50, în care nu se trage nici un foc de revolver, dar tensiunea poate produce câte un infarct pe seară, dar te-aigăsit să te illustrezi, să te exprimi, cu iresponsabilă și caraghioasă întârziere, direct în epoca adrenalinei, dacă nu a ceea ce se aude că s-ar numi fracturism?

Ai o mare șansă, *moncher*. Să continui să te inventezi și să te reinventezi, cureverență discret polemică, față de dublul supravietuitor, care, între cele două serii, luase deja jackpotul cu *spovedania unui convins*. Dar să inventezi ceva în plus. Care să te justifice. Batăr în proprii ochi, până să te bage în seamă critica. Autorului acestei cărți îi devenise *clar și net ca un clanaret* că instinctul lui literar inventase deja un joc personal de-a spargerea timpului în fragmente de grenadă, cu ceva înainte ca un scriitor neobișnuit dar așteptat de afin cu el, cu banaladeosebire că acesta din urmă e consacrat, să fi demantelat impecabil în prefața unui din volumele de proză ale personajului acestei file, autorul cărții de față, jocul acestuia de-a timpul. Timpul, timpul sfârtecat delicat, mângâiat melancolic și miștocar, ironizat autorironic, s-a insinuat de capul lui ca personaj central al acestei cărți. Eu, rim, *conte de septembrie*, nu mai am de făcut decăt să vă însoțesc, ca un ghid de protocol, de-a lungul filelor acestui jurnal intim suigeneris. Funcția mea e o sinecură.

DESPRE ANAMNEZA IRECUPERABILELOR ZĂPEZI D'ANTAN

Să ne închipuim, domnilor președinți, o clipă doar, dar o clipă lungă, că am fi în ipostaza unui ceneclu medieval, pe linia **Decameronul – Povestirile din Canterbury** și tocmai ne-am regala împreună după o poveste stranie, obsedantă, care s-ar vedea cât de dragă-i e povestitoare. Povestea s-ar numi, așa vreau eu, autorul piesei care începe acum, *Ochi de câine albastru*. Da, aveți dreptate, ar fi omonimă cu una din povestirile demiurgului din Macondo și în ean-ar fi vorba de nici o târfă tristă. Iar pe povestitoare ar trebui s-o cheme Dorina. Ei, bine, povestea parfumată și imaginată a Dorinei mă trage acum să continui lanțul itinerant, despre irecuperabilele zăpezi d'antan.

În vara aceea îmi permisesem luxul a două expediții către Costinești azi așa denăpăstuit. A doua e lipsită de istoric. Prima s-a întâmplat să fie la puțină vreme după eșuarea Evangheliei, clasică epavă *dedin* de-a lungul următoarei generații. Eu nu știu nici azi să înot. Tumultul bandei de colegi mă antrenase nebunește pe o saltea, până la poalele Evangheliei. Îmi era clar că m-aș fi putut cățăra pescara metalică, spre a ajunge pe punte, unde aproape toată banda chiuia victorios. Înainte de a îndrăzni, însă, mi-am pus imaginația la muncă, reprezentându-mă coborând pe aceeași scară, după participarea la chermезă. Am realizat că șansa să mă pot instala pe aceeași saltea, prevăzător ancorată la baza scării, e între iluzoriu și *highly improbable*. Nemernicii de colegi, atinși de amok, urlau în jurul meu. A fost una din cele mai grele decizii, de a renunța la riscul ascensiunii, imun la euforia totalitară, colectivă, isteroidă.

Drumul înapoi, până la plaja "noastră", vâsliind de unul singur, a fost ilustrare perfectă a cumplitului vers "mai lungă-mi pare calea, acum, la-ntors acasă",

dupăce îmi refuzasem eroismul implantării steagului tinereții tembele în reduta demetal (de pe culmea uluitor de înaltă a căreia nici un turc nu trăgea). Câteva ore mai târziu, mi-am refuzat regalul contabilizării prăzilor smulse decolegii-pirați de pe epavă. Am încercat să mă închipui în ipostaza inversă, africanului care ar fi rămas oricum pe plajă, știind că nu va putea escaladapiratereste galeonul plin cu aur. Era și mai imposibil ca mărunta problemătehnică a racordului scară-saltea plutitoare. N-aș fi putut rămâne fără să-mi însoțesc colegii pana la limita precis măsurată a posibilităților mele atletice.

Totuși, în aceeași toamnă, n-am refuzat să particip la un "ceai" găzduit de "Mike", prietenul electronist al prietenului meu Eugen, cu un an înaintea noastră, proaspăt absolvent, angajat de cooperativa *ochiul și timpanul* - de undeapartamentul in piața palatului. M-a fermecat rafinamentul decorului lui Mike: pepolițele largi, de marmură, plasate idiot de proiectanții blocurilor deasupracaloriferelor, tronau ghivece cu plante exotice. Fiecare ghiveci era pus pe un platou rotund, de sticlă verzuie: hublouri ciordite de pe Evanghelia. Ochi de vrajă, ce-mi clipeau insistent, provocator, proustian. Frisonam. Gilbert Beaud își cânta dragostea pentru ghidul său blond Nathalie. Logodnica mea începuse a mi se topi în brațe, interpretând aiurea frisoanele mele metafizice. Întrerupand decisă pașii de slow, m-a tras să explorăm vasteleapartamente ale lui Mike cel cu ochi deja albaștri. Cum acesta avusese înțeleaptaprevvedere de a-și invita câțiva vecini de etaj la "ceai", posibilitățile de a găsi unloc de intimitate se multiplicaseră...

Niciodată, până atunci, dar mai ales nici de atunci, n-am fost mai absent, niciodată o îmbrățișare n-a fost mai eronat receptată.

Ceea ce s-a adăugat notei de plată, ineluctabile și contabilicește exacte, pestecâțiva ani, cand Solveig și-a luat destinul in serios și a cotit-o spre țara visurilor, lăsându-mă temporar pustiit.

Ca orice jurnal, romanul deghizat al lui Radu-Ilarion Munteanu este un monolog perpetuu, reflecție permanentă, amuzată fără dezabuzare, ironică fără meșanerie. Un Înșir'te mărgărite sui generis, prefirând mărgele portretistice ori tablouri de gen. Dacă e ceva ce pot reproșa, din punctul meu de vedere, cunoscut ca perfecționist, e neomogenitatea construcției, piese de virtuozitate – toutes proportions gardées -, fiind alăturate unora banale. Dar poate că asta să fie tactica autorului, care-și pune reflectoarele pe scenă cu intenție regizorală. Sacrificând deliberat teme care nu-i sunt, totuși, indiferente, pentru a scoate în relief altele, simțite de el ca emblematice.

Radu Sergiu Ruba

ISBN 973-978-141-050-0

9 789731 410500

Pe copertă: Wyczolkowski,
Cătun printre zăpezi, 1906 (fragment)